તુલસી. કબીરની સાખીઓ

શ્રી હરિહર પુસ્તકાલય,

...... ટાવર રોડ, સુરત. ....

[illegible]

ગુજરાતી [illegible]

મહાત્મા

તુલસીદાસની

તથા

કબીરની સાખીઓ અને કબીરદાસનાં ભજન

કિંમત બે આના

પ્રકાશક: જે. વી. મહેતા, બુકસેલર
શ્રી હરિહર પુસ્તકાલય
ઠે. ટાવર રોડ, મોહન ટોકીઝ સામે-સુરત

સુરત બરાનપુરી ભાગળ, ભાજીવાળી પોળમાં આવેલા શ્રી
અનાવિલ બંધુ પ્રી. પ્રેસમાં ગોવિન્દજી ડાહ્યાભાઈ નાયકે છા.પ્યું.

તુલસીદાસની સાખી.

સાખીઓ.

સત્ય વચન ઓર દીનતા, પર સ્ત્રી માત સમાન;
ઇતનેસે હરિ ના મિલે, તો તુલસીદાસ જમાન—૧
તુલસી આ સંસારમેં, તો ભાત ભાતકે લોક;
સબસે હીલ મીલ ચાલીએ, નદી નાવ સંજોગ.—૨
કહાં કાશી કહાં કાશ્મીર, ખુરસાન ગુજરાત,
તુલસી એસે જંતુ-પ્રારબ્ધસે લે જાત.—૩
ઉચ કુલ કીસ કામકા, જ્યાં નહી હરિકો નામ,
તુલસી વેહી પંથ ભલો, જીસ મુખ હરિકો નામ.—૪
તુલસી પંખી પીનેસે ઘટે, ન સરીતા નીર;
ધર્મ કીએ ધન ના ઘટે, સહાય કરે રઘુવીર.—૫
તુલસી ગરીબ ના સતાવીયે, બુરી ગરીબકી હાય;
મુઆ ઢોરકે ચામસે, લોહા ભસ્મ હો જાય.—૬
રામ નામ સબ કોઈ કહે, ઠગ ઠાકોર ઓર ચોર;
બિના પ્રેમ રીઝે નહી, તુલસી નંદકીશોર.—૭
તુલસી નીચ જનસે કભી, બને ન ઉચો કામ,
મહત નગારા ના બજે, ચુવા કેરે ચામ.—૮
તુલસી તલપ ન છોડીએ, નીશ્ચે લીજે નામ,
મનુષ્ય મજુરી દેત હે, ક્યું રાખેગો રામ.—૯

તુલસી અબ મે જાનીયો, બડો ગરીબ નિવાજ,
મોતી કણ મોંઘા કીયા, સોંઘા કીયા અનાજ.–૧૦
તુલસી સમય વહિ ગયો, જાણ્યા નહિ જુગદીશ,
જનની જણતાં નાળ કટી, તો કયું ન કાટયો શીશ.–૧૧
એક ઘડી આધી ઘડી, આધીમેં પણ આધ,
તુલસી સંગત સાધુકી, કટે કોટી અપરાધ.–૧૨
ચલતી ચકી દેખકે, દીયા કબીરા રોય,
દો પડ ભીતર આયકે, સાબીત રહા ન કોઈ.–૧૩
ચલતી ચકીમેં વીરાજતે, તુલસી કહે સબ લોક,
કોઇ વીરલા સંત રહે ગયા, પરીબ્રહ્મ કીલકી ઓટ–૧૪
દયા ધર્મકો મુળ હે, પાપ મુળ અભીમાન;
તુલસી દયા ન છોડીએ, જબલગ ઘટમે પ્રાણ–૧૫
આવ નહીં આદર નહી, નહી નેનુમે નેહ,
તુલસી વો ઘર ન જઈએ, કણ કંચન વરસે મેહ–૧૬
આવ હુઆ આદર હુય, હુય નયનોમેં નેહ,
તુલસી વો ઘર જાઇએ, ગર પત્થર વરસે મેહ.–૧૭
તુલસી સીતા રામકું, રીઝ ભજે ચા ખીજ,
ઉલટા સુલટા વાવીએ, જ્યું ખેતરમેં બીજ.–૧૮
તુ લ સી લીબકા, ચખના ચાહે ખાંડ,
મન ચાહે વૈરાગકું, ઘર ચાહે રાંડ.–૧૯
તુલસી વશીકર્ણ મંત્ર હે, તજીએ વચન કઠોર,
મીઠી મીઠી બાત સે, વશીકર્ણ નહિ ઓર.–૨૦

કૃષ્ણ કૃષ્ણ સબી કહે, અજોધ્યાકે સબ કોઈ,
તુલસી ધ્રીજમે જાયકે, કયા રામસે વેર હોય.-૨૧
મોર મુગટ ધરો, કીટ મુગટ ધરો શીશ,
ધનુષ્ય બાણ હસ્તક ધરો, તો તુલસી નામે શીશ.-૨૨
કહા કહું છબી આજકી, ભલે બીરાજે નાથ,
તુલસી મસ્તક જબ નમે, ધનુષ્ય બાણ લયો હાથ-૨૩
કીત મોરલી કીત ચંદ્રિકા, કીત ગોપીઅનકો સાથ,
અપને ભક્તકે કારણે, શ્રીકૃષ્ણ ભયે રઘુનાથ.-૨૪
તુલસી મીઠે નહી મોહ-તમ કોટી કરો ગુણ સગ્રામ,
હૃદય કમળ ફુલે નહી, બીન સમરે રઘુરામ.-૨૫
સતીયા સત નવ છોડીએ, સત છોડે પત જાય,
સતકી બાંધી લક્ષમી, ફીર મીલેગી આય.-૨૬
ચિત્રકોટકે ઘાટ પર, ભઈ સંતનકી ભીડ,
તુલસીદાસ ચંદન ઘસે, તીલક કરે રઘુવીર.-૨૭
તુલસી પર ઘર જાઈકે, દુઃખ ન કહીએ રોય,
અપના ન શાર ગુમાઈએ, જો હોની હોય સો હોય.-૨૮
તુલસી તલપ ન કીજીએ, રીજક મોત સબી સાથ,
માયા રૂઠે જગતમાં, સબી દોર પ્રભુકે હાથ-૨૯
તુલસી રેખા કરમકી, કણુ ન મીટે રામ,
રેખન સમરથ હય પણ, સમજ કીયો હય કામ-૩૦
ન ધન રહે જોબન રહે, ન રહે ગામ ને ઠામ,
તુલસી જગમેં જશ રહે, કર દે કીસીકા કામ.-૩૧

પર ધન પથ્થર જાણીએ, પર સ્ત્રી માત સમાન,
ઇતનેસે હરિ ના મીલે, તો તુલસીદાસ જમાન—૩૨
સબ સોનેકા નગર બન્યા, પારસ મણીકા કોટ,
તુલસી હરિકી ભક્તિ,બીન, જમડા કરે ધમરોળ—૩૩
તુલસી પુર્વ કે પાપસે, હરી ચર્ચા ન સુહાય,
જેસે તાપકે જોરસે, ભોજનકી રૂચી જાય,—૩૪
તુલસી જીસકે મુખસે, ધોખે નીકલે રામ,
ઉસકે પાઉંકી મોજડી, મેરે તન કે ચામ,—૩૫
રામ નામકો આલસી, ભોજનકો હુશિઆર,
તુલસી એસે નરકો, વાર વાર ધિક્કાર—૩૬
તુલસી કહે ઇસ જગતમેં, સબસે મીલને ધાય,
કયા જાણે કીસ ભેસસે, રામચંદ્ર મીલ જાય,—૩૭
ખેતર બગાડયું તણખલે, સભા બગાડી ધુડ,
ભક્તિ બગાડી લાલચે, જેમ કેસર પડી ધુળ,—૩૮
સેજ દીયા સો દુધ બરોબર, માંગ લીયા સો પાણી,
ખેંચ લીયાસો રક્ત બરોબર, ગોરખ બોલે વાણી.—૩૯
ચાર પહોર ધંધો કરે, ચાર પહોર રહે સોય,
રામ નામ ઘડી ના લીધો, મક્તિ કહાંસે હોય.—૪૦
મેં કહો ગોપાલ ભજ, મેં કહો ન ગોપાલ,
મેં ન કહ્યો ચુ તેને કીયો, કર્યું ન પડે જંજાલ.—૪૧
કનક ઘડયો નગે ચડયો, ચડયો શીશ ગોપાલ,
કૂતી સ્વભાવ ના મોટયો, અંત પુછકા બાલ.—૪૨

પલંગ પડા બજારમેં, દોનુ દીનકી ખેર,
ના કીસીસે દોસ્તી, ના કીસીસે વેર.—૪૩
કાલ કરે તો આજ કર, આજ કરે તો અબ,
અવસર વીત્યો જાત તો, ફીર કરેગો કબ.—૪૪
સંસારીયાકા ટુકડા, નવ નવ આંગળ દંત,
ભજન કર્યા થકી પચે, નહિ તો કહાડે અંત.—૪૫
સંકટસે સાધુ ભયે, સાધુસે મુનીજન હોય,
ચલા જાવે વૈકુંઠમેં, પલ્લા ન પકડે કોય.—૪૬
જપમાલા છાપા તિલક, સરે ન એકે કામ.
મન કાચે નાચે વૃથા, સાચે રાચે રામ.—૪૭
જ્યું કાઠકું ઘુન ખાતા હે, કોઇ ન જાણે પાર.
જ્યું ચિંતા ચિતમેં બધે, બુદ્ધિ બળ ઘટત શરીર.—૪૮
જ્ઞાન દડી ચોપટમાં, સબ કોઇ ખેલો આય,
નીરગુણો નીરાકારી, ઉતે સો લઇ જાય.—૪૯
ભક્તિ બીજ પલટે નહીં, જો જુગ જાય અનંત,
ઉંચ નીચ ઘર જન્મ લે, તોએ સંતકો સંત.—૫૦
પડા રહે દરબારમાં, ધક્કા ધણીકા ખાય,
કબુ લહેર દરીયાવકી, દુઃખ દારીદ્ર મીટ જાય.—૫૧
સંસારી નીરધન દુઃખી, રાજા દુઃખીકો દુર્લભ,
વૃદ્ધકાળે વેશ્યા દુઃખી, જોગી દુઃખી ધન સંચતે.—૫૨
માતા તિર્થ, પિતા તિર્થ, તિર્થ જેષ્ટ બંધવા,
વચને વચને ગુરૂ તિર્થ, ઓર તિર્થ અભ્યાગતા.—૫૩

રામનામ સબ કોઇ કહે, દશરથ ન કહે કોઇ,
એકવાર દશરથ કહે, તો કોટી યજ્ઞ ફળ હોઇ.—૫૪
આવ કહે સો ઓલીયા, બેઠ કહે સો પીર,
જીસ ઘર આદરભાવ નહિ, ઉસકા કાટો શીર.—૫૫
સંત બડે પરમારથી, શીતળ ઉનકે અંગ,
તાપત બુઝાવે ઓરકી, દે દે અપનો રંગ.—૫૬
ફાટે તો ખીજે નહી, ખીજે તો નહી નેહ,
પથ્થર મારે ફળ દીએ, તાપ શીત સબ સેહ.—૫૭
રામ રૂપૈયા રોક હે, ખરચત ખુટે નાહી,
લેતે દેતે ના ઘટે, એસી ચીજ કો નાહી.—૫૮
રામ જગતકા શેઠીયા, રહે વૈકુંઠકે માંહે,
નીશદીન વોહ ઉસાબમેં, કૈ આવે કૈ જાય.—૫૯
કળજુગ સમા કોઇ જુગ નહી, જો જપે શ્રીરામ ગોસાય,
બીજા જુગે ગુરજીવ મળે, કળજુગમાં તુરત મળે આય—૬૦
પડદે રહેતી પદમણી, ન લેતી હરીનું નામ,
કરણીએ સરજી કુતરી, હુંડે આખું ગામ.—૬૧
બાલાપનમેં હરી ભજે, જગમેં રહે ઉદાસ,
તીર્થકી આશા કરે, કબી આવેંગે દાસ.—૬૨
રામ ઝરૂખે બેઠકે, સબકા મુજરા લેત,
જેસી જીનકી ચાકરી, તેસા તીનકુ દેત.—૬૩
રામ નામકી ઔષધી, ખરી રીતસે ખાય,
અંત પીડા વ્યાપે નહી, મહા રોગ મીટ જાય.—૬૪

રામ નામકી લુટ હે, લુટ શકે તો લુટ,
અંતકાળ પસ્તાયગો, જબ પ્રાણ જાયગા છુટ.—૬૫
જનની જણ તો ભક્ત જણ, કાં દાતા કાં શુર,
નહી તો રહેજે વાંઝણી, મત ગુમાવીશ નુર.—૬૬
ભજો મન રામ ઔર સીતા, જનમ તો જાત રહે બીતા,
કોહી ભાગવત હુય, કોહીમેં હુય ગીતા.—૬૭
રામનામ સમશેર પકડકે, કૃષ્ણ કટારી બાંધ લીયા.
દયા ધર્મકો ઢાલ બનાવે, જમકા ડેરા જીત લીયા.—૬૮
રામ નામ બીજ મંત્ર હે, સતગુરૂ દયો બતાય,
ઓખધ પાયે બચ રહે, વાકી વેદના મીટ જાય.—૬૯
સીઆપતિ રઘુનાથકું, નેક નમાયો શીષ,
લંકાપુરકો બેસણું, સ્યામ દીયો બક્ષીસ.—૭૦
સીતાપતિ રઘુનાથજી, તબ લગ મેરી દોડ,
જેસે કાયા કાંઝકી. ચલન શક્ત કછુ ઓર.—૭૧
સીતા રામકી સાયબી, બીગડે મલકા રાજ,
સુરત વૈકુંઠ હો ગઈ, સબી રામ પ્રતાપ.—૭૨
સીયા તજ તરૂવર ભયા, કાટા તબ ભયા ઝાઝ,
તારે પાણુ બોળે નહી, પ્રભુ બાંધ ગ્રહેકી લાજ.—૭૩
રોગી પરમ સેવકા, દરીદ્રી પરમ ત્યાગી,
કુટીલ નારી પ્રતિવૃતા, બુઢ્ઢી વેશ્યા તપશ્ચારી.—૭૪
મરૂ પણ માગુ નહિ, અપનાં તનકે કાજ.
પરમારથકે કારણે, જાચત ન આવે લાજ.—૭૫

મેં જાના હરિ દુર હય, હરિ હય હ્રદયા માંહે,
આડી ત્રાડી કપટકી, તાસે દીસત નાંહે.-૭૬
કંચન ત્યાગો સહજ હય, સહજ ત્રીયા કા નેહ,
માન બડાઇ ઓર ઇર્ષા, ઘટે તુલસી દુર્લભ દેહ.-૭૭
અગન પલીતા રાજદંડ, ચોર મુશ લે જાય,
ઇતના દંડ દુનિયા સહે, ધર્મ દંડ સહ્યા ન જાય.
કહેણી મીસરી ખાંડ હે, રહેણી વરતા લોક,
કહેણી કહે રેહણી રખે, એસા વીરલા કોક,-૭૯
અભ્યાગત તો મુખે સ્વેતી, વાવંતી કોઇ શુન નાશ,
તે અમર બીજ ઉગતાં લણતાં, જુગ જુગ પોતે આશ.-૮૦
નાચે કુદે તોડે તાન તેનું, દુનિયા રાખે માન,
ભજન કરે ભાવથી જાણે, તેને ન મળે પુરૂ ધાન.-૮૧
જેસો દીલ હરામમેં, તેસો હરિસે હોય,
ચલા જાવે વઇકુંઠમે, પલલા પકડે ન કોય.-૮૨
મન મરે માયા મરે, મર મર જાત શરીર,
આશા તૃષ્ણા ના મરે, કેહ ગયા દાસ કબીર.-૮૩
જતી જોગી સતી નારી, રણ મધ્યે કોઇ સુખવંત,
ગામ મધ્યે કોઇ ભક્તજન, એ ચારે પૃથ્વીના સ્તંભ.-૮૪
બહાના બડા દયાળકા, તિલક છાપ ઓર માલ,
કાલુ કહે જમ ડરતહે, ભય માને ગોપાલ.-૮૫
લેનેકુ હરિનામ હય, દેનેકુ અન્નદાન,
તરનેકુ આધિનતા, બુડનેકુ અભીમાન.-૮૬

લોભ પાપકો મુલ હય, નર્ક મુલ અભીમાન,
જો તરનેકુ ચાહુ તો, છોડ લોભ અભીમાન.-૮૭
સાધુ ભુખે ભાવકો, ધનકે ભુખે નહિ,
જો સાધુ ધનકે ભુખે, વોહી સાધુ નહિ.-૮૮
પાણી તો વહેતા ભલા, બાંધ્યા ગંદા હોય.
સંત તો રમતા ભલા, ડાઘ ન લગાવે કોય.-૮૯
કરણી કરે નીચકી, ચલે હંસકી ચાલ,
પુછ પકડે શીયાલકા, ક્રીધ બીધ ઉતરે ખાલ-૯૦
ઝુચ્યા ન હોય આપણા, કુચ્યા ન હોય હીર,
લીમ મીઠા હોય નહિ, કેહુ ગયા દાસ કબીર.-૯૧
સંકટસે સાધુ ભાગે, પુનીત ભજે ભગવંત,
લક્ષ ચોરાસી ફીરના, કે ફેરકા ન આવે અંત-૯૨
મુરખકો મુખ બંધસે, બોલત વચન ભુજંગ,
તાકો ઓખધ માન હય, વીષ નહિ લાગત અંગ-૯૩
મમ ઇચ્છા સર્વે નાસ્તી, હરિવ ઇચ્છા પ્રવર્તતે,
રાજકન્યા રાજદ્વારે, ભાગુ બ્રાહ્મણ ભક્ષતે-૯૪
હરી-હીરા કેરી ગાંઠડી, ગ્રાહક વીના મત ખોલ,
જબ મીલે હિરાકે પારખુ, હીરા લેશે મોંઘે મોલ.-૯૫
જ્ઞાનીને જ્ઞાની મળે, રસની લુંટાલુંટ,
અજ્ઞાનીને જ્ઞાની મળે, ભાડી માથાકુટ.-૯૬
જ્ઞાનીના ગુરૂ થવું, જ્ઞાનીના થવું દાસ,
અજ્ઞાની ઉપાડે ધોકો તો, લે જ્ઞાની ગોમાં ઘાસ-૯૭

બડા બડાઇ નવ કરે, બડા ન બોલે બોલ,
હીરા મુખસે ના કહે, લાખ હમારા મોલ.—૯૮
ચીંતાથી ચતુરાઇ ઘટે, દુઃખસે ઘટે શરીર,
પાપસે લક્ષ્મી ઘટે, કહે ગયા દાસ કબીર.—૯૯
મન ગયા તો જાને દે, મત જાને દે એ શરીર,
ના ખેંચા કમાન તો, કયાં લગેગા તીર.—૧૦૦
કબીરા કહે એહી જગ, જેસી અંધી ગાય,
બાછડા થા સો મર ગયા, જુઠી ચામ ચટાય.—૧૦૧
ભરત અપની જનની તજી, પિતા તજે પ્રહ્લાદ,
વિભીષણ અપના ભાઇ તજે, શ્રીરામકે કાજ.—૧૦૨
માલા બનાઇ કાષ્ટકી, બીચમે ડાલા સુત.
માલા બીચારી ક્યા કરે, જપનેવાલા કપુત.—૧૦૩
કયા કરે રઘુનાથજી, શબ કરમકા ખેલ,
બીભીક્ષણકુ લંકા દી, હનુમાનકુ તેલ—૧૦૪
કામીકા ગુરૂ કામ હે, લોભીકા ગુરૂ દામ,
કબીરકા ગુરૂ સંત હે, સો સંતનકા ગુરૂ રામ.—૧૦૫
કબીર કહે કનક કામની, દોનુ બડી જંજાલ,
જાતે હે હરિ ભીક્ષનકુ, તો બીચમે ડાલે સાલ.—૧૦૬
માયા બડી ચોરટી, માંહ્ય બેઠી હે વાટ,
નિરમતસે કુસ પડે, કબીરા ગયે કાટ.—૧૦૭
મુખ દીયા સમરનકુ, સુનનેકુ દીયા કાન,
તરનેકુ દીયો લીનતા, ભુકનેકુ અભિમાન.—૧૦૮

સજ્જનસે દુર્જન ભલે, કે પર નિંધા કરંત,
દુરજનકુ ઉધારત, આપે નરક પડંત-૧૦૯
બ્રાહ્મણ ભયે તો ક્યા ભયે, ગલેમે ડાલા સુત,
આત્મજ્ઞાનકી ખબર નહી, ભયે સ્મશાનકા ભુત.-૧૧૦
કપટીકે મન કપટ બસે, સુરકે મન સંગ્રામ,
લોભીકે મન ધન બસ, કબીરકે મન રામ.-૧૧૧
પરનારી ઝેરી છુરી, મત લગાવો અંગ,
દશ શીશ રાવણકે ગયે, પરનારી કે સંગ-૧૧૨
પરનારી પ્રસન્ન ભઈ, દે ન શકત કછુ ઓર,
સુખપાત્ર આગે ધરે, માંહી નરકકો ઠોર.-૧૧૩
ચંદન પડા ચમાર ઘર, નીત ઉઠ કુટે ચામ,
ચંદન બીચારા ક્યા કરે, પડા નીચસે કામ.-૧૧૪
પાણી તો બાંધ્યા ભલા, જો કુછ ઉંડા હોય,
સંત તો બેઠા ભલા, જો કુછ પરમારથ હોય.-૧૧૫
સજ્જનસે સજ્જન મીલે, તો હોવે દો દો બાત,
ગધાસે ગધા મીલે, તો ખાવે દો દો લાત-૧૧૬
મરના મરના સૌ કહે, મરી ન જાણે કોઈ,
જો મરનેકુ જાણે તો, ફીર ન મરના હોય-૧૧૭
કબીરા કહે મેં હરી ભજુ, મુયે મુક્તિ પાઉ,
દોનુ હાથમેં મોદક હય, મન માનો સો ખાઉ.-૧૧૮
રામ નામ લીયે હસીને, ખુબ કામ કર ગયા,
રામકુ વીસારેગા તો, જીતી બાજી હાર ગયા.-૧૧૯

કબીરા કોઠી કાષ્ટકી, ચોદશ લગી અંગાર,
માંહે પડ્યા સો ઉગર્યા, જલ ગયા દેખન હાર.-૧૨૦
સંતોષ ગુણ મેં સુખ વધતે, હે કામ રજો ગુણ હોય,
અલસે તમો ગુણ વધત, રહત જ્ઞાન સબ ખોય.-૧૨૧
મનકી જાણે દીલકી જાણે, જાણે ચીત્તકી ચોરી,
ઉનસે કર્યું છીપાઇએ, જીસકે હાથમે દોરી.-૧૨૨
ધન્ય ભુમી ધન્ય ગામ ને, જ્યાં સંત બીરાજે આઇ
અપિ ભુમી પાવન કરે, હિલી મીલી જશ ગા.ઇ.-૧૨૩
અજગર કરે ન ચાકરી, પંખી કરે ન કામ,
દાસ મલુકા યું કહે, સબકા દાતા રામ,-૧૨૪
ચકી ચકી સબ કહે માતી, (ખાલડો) ન કહે કોઇ,
જો માલીકશે લગ રહે તો, બાલ ન બાંકા હોઇ,-૧૨૫
રામ ભજે તો અબ ભજો, ફીર ભજોગે કબ,
હરીઅલ હરીઅલ રૂખડે, ઇંધણ હો ગયે સબ,-૧૨૬
પોથી સો થોથી બની, પંડીત બને ન કોઇ.
અઢઇ અક્ષર પ્રેમકે, પઢે સો પંડીત હોય.-૧૨૭
હરિ ભજવે હક બોલાવે, દોનો બાત વિરલ.
તુલસી તાકો રહેત હે, આઠો પોર અમલ.-૧૨૮
હરિ આવ્યો હરિ ગયો, હરિ કે હુઓ પાર.
હરિ હાથમેં મીલ ગયો તો હરિ ભયો ઉદ્ધાર.-૧૨૯
અરધા ચંદા ઉગીયા, અરધા ઘોડેકી નાલ,
અરધા ગુરૂકી પાવડી, તો ચેથા અરધા ગાળ.-૧૩૦

કબીર કહે ન રાચીએ, ભણ્યુ એસી બાત,
પેટમેંસે પીછા કાઢે, ઐસા મેરા નાથ.-૧૩૧
તુજે પરાઇ કયા પડી, તુ અપની નીવેડ.
તેરી ઝાઝ હરિઆવમેં, ડુબે નહી તો બેડ-૧૩૨
જાકે બોલે બંધ નહી, મરમ નહી મનમાંય,
તાકો સંગ ન કીજીએ, છોડ ચલે બનમાંય.-૧૩૩
જો જામે નીશદીન બસે, તો તાહે પાવન,
સરિતા મજકુ લે ચલી, ઉલટા ચલે મીન.-૧૩૪
સાહેબકા ઘર દુર હય, જેસી લંબી ખજુર,
ચડે તો ચાખે પ્રેમરસ, ગીરે તો ચકરના ચુર-૧૩૫
પશુકી તો પનિઆ ભઇ, નરકો કશું ન હોય,
નર જો કે કરણી કરે, તો નરકો નારાયણ હોય.-૧૩૬
કહેતે સો કરતે નહિ, મુખકે બડે લબાડ,
કાળમુખ લે જાયગે, સાહેબકે દરબાર-૧૩૭
જીતને તારે ગગનમે, ઉતને શત્રૂ હોય,
કૃપા હોય શ્રી રામકી, તો બાલ ન બાંકા હોય.-૧૩૮
આશા તો શ્રી રામ નામકી, દુજી આશ નિરાશ,
નદી કીનારે ઘર કરો, કદી ન મરતી પ્યાસ.-૧૩૯
કુછ કરણી કુછ કરમ, ગતિ કુછ પૂર્વકી નેક,
પુણ્ય ભાગ કબીરકો, જો પીવુ ધાયો અલેક-૧૪૦
કબીર સુલ પર ઘર કરે, જેમ કામની કરે શૃંગાર,
કાલ બી ઉસકુ કયા કરે, જો અષ્ટ પ્રહર હુશીયાર.-૧૪૧

કબીર સાહેબે મરતી વખતે કહેલી સાખીઓ

રાજ હંસ કુળ હય, જમડા મેરા ગુલામ.
લગા ધુના સંતકા, વઇકુંઠ હુવા મુકામ.–૧૪૨
મનકો મેહેર ન કીજીએ, મન જ્યાં ત્યાં લે જાય,
પણ મનકુ એસા મારીએ, કે ટુક ટુક હો જાય.–૧૪૩
લક્ષ્મી કહે મેં નિત નવી, કોના ન પુરી આશ,
કીતને સિંહાસન ચડગયે, કીતને ભયે નીરાશ.–૧૪૪
સાહબકે દરબારમાં, સાચેકુ શીરપાવ,
જુઠા તમાચા ખાયગા, કયા રંક કયા રાવ.–૧૪૫
ઢોર ઘડતાં મનુષ્ય ઘડ્યો, ભુલ્યો શીંગને પુછ,
તુલસી હરીકી ભક્તિ બીન, ધીઃક દાઢી ધીઃક મુછ–૧૪૬
તુલસી કહે મેં પારખ્યું, પારખ્યા રામ રતન,
જપ તપ તીરથ કાચમણી, ત્યાં નહી માન્યું મન.–૧૪૭
તુળસી તુળસી કયા કરે, તુળસી બનકા ઘાસ,
કૃપા ભઇ રઘુનાથકી, હો ગયે તુલસીદાસ–૧૪૮
તુલસી એક તી વાડીએ, તિલ ન માગે મુન,
કૃપા ભઇ રઘુનાથકી, હો ગઇ હુંયા જુન.–૧૪૯
તુલસી વહાં ન જાઇએ, જ્યાં ન કહે કે આવો,
ઘાસ બરાબર જાણીએ, કયાં રાજા કયાં રાણો–૧૫૦
અર્બ ખર્વસે દ્રવ્ય હય, અલ્પ ઉદતસે રાજ,
તુલસી એક દિન મર્ણ હય, આવે કાંઇ ન કાજ.–૧૫૧

આદી અંત આઈ નહિ, અંત સંગ નહિ જાય,
ગિચ ભઈ બીચ અઈ, તુલસી જંખે બલાય.-૧૫૨
તુલસી એ સંસારમે, સબી ભકત બન જાય,
નર્કં કુંડ ખાલી પડે, વઈકુંઠ કહાં સમાય.-૧૫૩
રામનગર યે રામકા, વસે ગંગકે તીર,
અજોધા નગરી રામકી, ચોકી હનુમંત વીર.-૧૫૪
તુલસી જહાં વિવેક નહિ, તહાં ન કરીએ વાસ,
સત શબ્દ એક હે, કર કર કપુર કપાસ-૧૫૫
નદી સમાન જલ નહિ, બંધુ સમો બેલ નાહીં,
સુરજ સમાન તેજ નહિ, મેઘ સમો જળ નાહીં.-૧૫૬
મેઘ સમાન જલ નહિ કોઈ, આપ સમાન બલ નાહિ,
નેણુ સમાન નહિ તેજે, અન્ન સમાન નહિ પ્રાન-૧૫૭
આભ બેરણુ બાદ્દલી, જલ બેરણુ સેવાલ,
પુરૂષ બેરણુ નિંદ્રા, સ્ત્રીકા બેરણુ જાલ-૧૫૮
મૃગ માતંગ ભ્રંગ, પતંગ મિનહુ લાય,
પાંચે વિષકે ભોગશે, ભયો પંચકો નાશ.-૧૫૯
શ્વાસે શ્વાસમે રામ ભજ, મિથ્યા સ્વાસ મત ખોય,
ના જાણું એ શ્વાસકી, આવન ફીર કબ હોય.-૧૬૦
કકા કેવળ બ્રહ્મ હે, બબા બીજ શરીર,
રસ સબ રસ રહ્યા, તાકા નામ કબીર.-૧૬૧
શ્વાસકી કર રમની, અજપા કો કર જાપ,
પરમ તત્વકો ધ્યાન ધર, સોહે આપો આપ.-૧૬૨

જ્ઞાન કથે સો પુત હમારા, કથની કથે સો જ્ઞાની,
રાહસે રહે સો ગુરૂ હમારા, હમ રહે ઉનકા સાથી.—૧૬૩
જીસ્કુ રામ કૃપાળુ, ઉસ્કુ ન મારે કોય,
ઉસ ઉપર દુનીયા ઉલટે, તોભી કછુ ન હોય.—૧૬૪
હરિ ભક્તિમેં તીન ગુણ, હરકોઇ લાગે પાય,
આનંદ મિષ્ટાન્ન મિલે, આખર વૈકુંઠ જાય.—૧૬૫
સુરતસે કીરત બડી, બીના પંખ ઉડ જાય,
સુરત તો જાતી રહે, કીરત કબુ ન જાય.—૧૬૬
સજ્જનસે સજ્જન મીલે, જયું ચંદનસે કપુર,
હરીજનકુ હરીજન મીલે, જયું ભાંગમેં ધંતુર.—૧૬૭
બડો બડાઇ નવ કરે, બડી ન બોલે વાત,
કયાં વિષ્ણુકી મહીમા ઘટી, ભગુને મારી લાત.—૧૬૮
વચન નહિ વિદ્યા નહિ, મુખમે નહિ હરિનામ,
સો મુખમે હીરા કરો, સબી ગામકે ગામ.—૧૬૯
પુર્વકે લોક ચાહતે થે, ન્યાય ધર્મ હરિનામ,
અબકે લોક ચાહતે હય, કામની ચુગલી રામ.—૧૭૦
હરિ દાસનકો તીસ કોસ, ઓર પંડીતકુ વીસ,
સાધુકે હદકે બારે, સંતનકુ ચર્ણે શીશ.—૧૭૧
આયા હય સો જાયગા, રાજા રંક ફકીર,
કીતને સિંહાસન ચડ બેઠે, કીતને પડેને જંજીર.—૧૭૨
કાયા વાડી મન કેવડા, મચી અમૃત વેણ,
પ્રાણ પુરૂષકે બાગમે, અજબ ફુલ દો નેન.—૧૭૩
કબીર કહે મેં ટેક ગ્રહી, ગ્રહી શકે ન કોઇ,

પલભર વિસરૂં રામકુ, તો ગુરૂ હત્યા મોકો હોય.–૧૭૪
ચલના ભલા કોશકા દુહિતા, ભલી ન એક,
અંગના ભલા ન બાપસે, જો પ્રભુ રાખે ટેક.–૧૭૫
પાત પલકકી ખબર નહી, કરે કાલકી બાત,
જીવકે પર જમ પ્રીત હે, જયું તેતર પર બાજ.–૧૭૬
પાનીસે ધન હોતા હે, પાનીસે ધન જાત,
બ્રહ્માણની નીંદા થકી, જડા મુળસે જાત.–૧૭૭
દુઃખમે સબ હરીકો ભજે, સુખમેં ભજે ન કોઈ,
જો સુખમેં સબ હરીકો ભજે, તો દુઃખ કહાંસે હોય–૧૭૮
જાકો જેસી લગન હે વોહી વાકાકામ,
જબ રામ રૂદેમે રમ રહ્યા, તો ફીર કયા કીસીકે કામ–૧૭૯
જબ બીગડે જબ ચતુર નર યાં બીગડેગા કુડ,
છાશ બીચારી ક્યા બીગડે, જબ બીગડે જબ દુધ.–૧૮૦
જો મતી પિછે સાંભરે, સો મતિ આગે હોય,
કાજ ન બિગડે આપકા, બુરા કહે નહિ કોઈ.–૧૮૧
હોનારી હિરદે બસો બિસર જાય સબ શુધ,
જેસી હરીકી ભાવના, વેસી સુજે બુધ–૧૮૨
હલદી તજે ના જરદી, ખટરસ તજે ન આમ,
ગુણી તો અવગુણ તજે, ગુણકો તજે ગુલામ.–૧૮૩
આગ લાગી નવ ખંડમેં, જલ જલ પડે અંગાર,
જો નવ હોતે સંત તો, જલ મરતા સંસાર.–૧૮૪

સુખીઓ સબ સંસાર, ખાવે ઓર સોવે,
દુખીયા દાસ કબીર, જાવે ઓર રોવે.–૧૮૫
કબીરા તેરી ઝુંપડી, ગલ કટ્ટકે પાસ,
કરેગા સો પાયગા, તુ કયું હોય ઉદાસ.–૧૮૬
કબીરા પોકારી સુ કહે, ધોતા આપ શરીર,
પાંચે ઇંદ્રી વશ કરો તો, આપે દાસ કબીર.–૧૮૭
કબીરા ખડા બજારમે, લેકો કાઠી હાથ,
જો ઘર ફુંક અપના, સો ચલે હમારે હાથ–૧૮૮
અતી ભલા ન બોલના, અતી ભલા નહિ ચુપ;
અતિ ભલા નહિ બરસના, અતિ ભલા નહિ ધુપ.–૧૮૯
ધીરે ધીરે રાવતો ધીરે સબિ કુછ હોય;
માળી સીંચે સો ઘણા, પણ રત વિના ફૂળ ન હોય.–૧૯૦
ઓછે નરકે પેટમે રહે ન મોટી બાત;
પાવશેરકે પાત્રમે કૈસે શેર સમાત.–૧૯૧
ભર્યા સો છલકે નહી, છલકે સોહી આધા;
ઘોડા તો ભુંકે નહીં, ભુંકે સોહી ગધા.–૧૯૨
નારી પુછત નરકું તુંમ કયસે બદન મલીન;
કયાં ગાંઠસે ગીર પડા કયા કીસીકુ દીન.–૧૯૩
નહિ ગાંઠસે ગીર પડા નહિ કીસીકુ દીન;
દેતે દીઠે દાતારકુ. તેસો ભયો મલીન,–૧૯૪
ભક્તિ એસી કીજીએ. જેસી ટંકણખાર;
આપ જલે પર રીઝવે, ભાંગ્યા સાંધે હાડ.–૧૯૫

ઘર જાળે ઘર ઉગરે, ઘર રાખ્યે ઘર જાય,
એક અચંબા એસા દેખા, શ્વાસમાં કાળકુ ખાય.-૧૯૬
સાંઇ મેરા બનીયા, વણુજ કરે વેપાર,
બીન ડાંડી બીન ત્રાજવે, તોળે સબ સંસાર.-૧૯૭
મોહ નદી વિશાળ હય, કોઇ ન ઉતરે પાર,
જો ઉતર તે પાર, સો રહે વઇકુંઠ મોઝાર.-૧૯૮
સાચે શ્રાપ ન લાગીએ, સાચે શ્રાપ ન ખાય,
સાચે સાચે મીલ રહે, સાચે સતગુરૂ સહાય.-૧૯૯
મનકે હારે હાર હય, ઔર મનકે જીતે જીત,
પરબ્રહ્મ જો પામીએ, મન હૃદયથી પ્રતીત.-૨૦૦
રામ નામકે કારણે, સબ ધન ડાલ્યો ખોય,
મુરખ જાણુ ગીર પડયો, દીન દીન દુબળો હોય.-૨૦૧
રામ નામ સબ કોઇ કહે, ઠગ ઠાકોર ઔર ચોર,
ધ્રુવ પ્રલ્હાદ જો તર ગયે, વોહી નામ કછુ ઓર.-૨૦૨
સાધ મીલે સાહેબ મીલે, અંતર રહી ન રખે,
મનસા વાચા કર્મણા, સાધુ સાહેબ રેખ.-૨૦૩
શુરા તેજ ધરે નહિ, સુધ રણુ ઝુડે ગમાર,
સત્ય બચન પલટે નહિ, જો ઉલટ જાય સંસાર.-૨૦૪
હદ હદ સબ કોઇ ચલે, બેહદ ચલે ન કોઇ,
બેહદકે ચાટે માંહી, રહા કબીરા સોય,-૨૦૫
તરોવર સરોવર સંત, જન ચોથા વરસે મેહ,
પરમાર્થ કે કારણે, ચારે ધરીઓ દેહ-૨૦૬

મુકિત વશે વૈરાગ છે, ઓર બંધનકું સ્નેહ,
સબ ગ્રંથનકો એહી મત, મન ભાવે શો લેહ.-૨૦૭
સંત સમાગમ ઓર, સરીતા ચલે વિહંગમ ચાલ,
જ્યું જ્યું વેરી નીકશે, ત્યું ત્યું કરે નીકાલ.-૨૦૮
જેસી જાકી બુદ્ધિ હય, તેસિ કહે બનાય,
વાંકો બુરો ન માનીએ, સો સુવેણુ કહાંસે લાય.-૨૦૯
ભકિતભાવ ભાદર નહિ, સરીતા ચલી ઘોલાય,
સરિતા તો તબ જાનીએ, જો જેષ્ટ માસ ઠેલાય-૨૧૦
ગુરૂ લોભી શિષ્ય લાલચુ, દોનો ખેલે દાવ,
દોનો બુડે બાપડે સો, એઠ પથ્થરકી નાવ.-૨૧૧
જાકા ગુરૂ હય અહિ, ચેલો અહિ જો હોય,
કીચ કીચકું ધોવને, દાગ ન છુટે કોય.-૨૧૨
બાંધકું બંધા મીલે, છોટે કોન ઉપાય,
સેવા કર નિરબંધકી, જો પલમે દીયે છુડાય.-૨૧૩
ગુરૂ બીન જ્ઞાન ન ઉપજે, ગુરૂ બીન મીલે ન ભેદ,
ગુરૂ બીન સંશય ના મીટે, ગુરૂ વેદન કા વેદ.-૨૧૪
જાકા ગુરૂ હય આંધળા, ચેલા નિપટ નિરંધ,
દોનો દોનો ઠેલતે, આકે કુપ પડંત-૨૧૫
સેજ આયા સો ડાલ દીજે, ફીર માંગણકું જાઇએ,
કબીર કહે સુણુ બાળકા, કુલ વીચારકે ખાઇએ.-૨૧૬
કોટિ જનમ એકકા, ઠરે લોહા પારસકે સંગ,
એક વાલકે આંતરે, કબુ ન પલટે રંગ.-૨૧૭

રામે નામ આધી રતી કોટીક પાપ પહાડ.
બલિહારી વા નામકી પાપ હરે સબ છાડ.-૨૧૮

કરત કુશલ આવત કુશલ એહી બડો અફસોસ,
સમુદ્રકે મહીમા ઘટયો જો રાવણકો પાડોશ.-૨૧૯

જો કે મન આછા રહે તો કયા કરત કુસંગ;
મલીઆગર વીષ લાગત નહિ લપટે રહત ભુજંગ-૨૨૦

સંગત કીજે સાધુકી હરે મનકી વ્યાધ;
સંગત કીજે નીચકી અષ્ટ પ્રહર ઉપાધ.-૨૨૧

સાહેબકે દરબારમેં સાચેકુ શીરપાવ;
જુઠા તમાચા ખાયેગા કયા રંક કયા રાવ-૨૨૨

નારી નાગણ એકી ભઇ, નારી દો તરફસે ખાય;
જીવતે જીવતો ધન હરે, મુવે નરક લઇ જાય.-૨૨૩

નારી સબ નઠ.વી મત કહો. કોઇ રતનકી ખાણ.
નારીસે નર ઉપજયા ધ્રુવ પ્રહ્‌લાદ સમાન.-૨૨૪

જીવ જીવકે આશરે, જીવ કરતહે રાજ;
તુલસી રઘુવીર આશરે, કયું બીગડેગો કાજ.-૨૨૫

નિંદા હમારી જો કરે મિત્ર હમારા સોય,
સાબુ હોવે ગાંઠકા મેલ હગારા લોય.-૨૨૬

તુલસી ધીરજ કે ધરે, કુંજણ ભર ભર ખાય;
ટુક ટુકડે કારણે શ્વાન ઘરોઘર જાય.-૨૨૭

કાંપ્રાં ફકત પ્રરાઠ દીલ આશાન દીલ ગંભીર;
ફીકર ફકત કફની કરે તાકા નામ ફકીર-૨૨૮

કપટી મિત્ર ન કીજીએ અંત પેઠ બુધ હેત;
આગે રાહ બતાયકે પીછે ધોકા દેત.-૨૨૯

સિ કહુસેં શ્રિ ઉપજે, તા કહત તમ નાશ,
તુલસી સીતા કહે રઘ નામ લે પાશ.-૨૩
રાજા જોગી અગન જલ ઉનકી ઉલટી રીત,
પરશુરામ કહે રાખીયે થોડી ઉનસે પ્રીત.-૨૩
ગંગા કિનારે ઘર કરો નહાઓ નીર્મળ નીર;
દીધા વિના નહિ પામીયે, કહે ગયા દાસ કબીર.-૨૩
માયા એસી ડાકની, ખાયો સબ સંસાર;
એક ન ખાયો કબીરા, જો રહયો રામકે આધાર.-૨૩
સિર ગુણ તો શીવ કથે, નિરગુણ કથે કબીર;
રામ રતન તુલસી કથે, જય જય શ્રી રઘુવીર-૨૩
કબીર પગડે દૂર હય, બિચમેં ખડી હય રાત;
ક્યા જાણું ક્યા હાયગી, રવી ઉગતે પ્રભાત.-૨૩
કબીર સુતે સુતે ક્યા કરે, ઉઠકે રામ સંભાર;
એક દીન ઐસા આયગો લંબા પંવ પસાર.-૨૩
આગ લગી નવ ખંડમેં, ગીર ગીર પડે અંગાર;
દાસ કબિર કંચન ભયે, કાષ્ટ ભયે સંસાર;-૨૩
કબિર મબિર ક્યા કરો બૈઠો જમુનાકે તીર;
એક એક ગોપીકે પ્રેમમે, હો ગયે કોટી કબીર.-૨૩
દયાકા લક્ષણ ભકિત હય, ભકિતકા લક્ષણ જ્ઞાન;
જ્ઞાનકા લક્ષણ ધ્યાન હય, ધ્યાનકા લક્ષણ ત્યાગ.-૨૩
રામ નામ જાનો નહીં, કુકટ માનો બાર;
ધંધા કરતે મર ગયા, ઉનકી ઉમ ન બરાડ.-૨૪
ત્યાગકા લક્ષણ શાંતીપદ, તે જાણો વિમળ વૈરાગ;
વૈરાગ વિશે મુકિતપદ, જો સદા રહત હે ત્યાગ.-૨૪

જુહાર જુહાર વહીક કહે, ન જાણે જુહારકા ભેદ,
ભેદ ભણે બીન રહત હય, આઠો પ્રહર બહુ ખેદ.—૨૪૨

જગજગમે જગદીશ હય, હરસામે હરી સાર,
રસમે રામદાસ રહ્યા, તાકી નામ જુહાર.—૨૪૩

સુમરન એસો ચાહીએ, જાકો ધરીએ ધ્યાન,
સતજુગ ત્રેતા દ્વાપર કળ, ચાર જુગ પરમાન.—૨૪૪

બિન સતસંગ ન હરિકથા, તા બીન મોહન જાત,
મોહ ગયે બીન રામપદ, હોય ન દઢ અનુરાગ—૨૪૫

મોહે ગુણ કછુ હય નહિ, તુમ ગુણ ભયો બાગ,
ગુણ અવગુણ વિચારીએ, પ્રભુ બ્રહ્મ ગ્રહેકી લાજ—૨૪૬

સીતા માતકી કોટડી, ચંદન ચઢે કમાડ,
તાળાં કુચી પ્રેમકી, તમ ખોલો અવધ સુધાર.—૨૪૭

નહિ વિદ્યા નહિ બાહુબળ, નહી ખરચનકા દામ,
એસે પ્રતીત પાવનકી, તુમ પત રાખો રામ.—૨૪૮

રામ નામ રટતે રહો, જબ લગ ઘટમે પ્રાણ,
કબતક દીન દયાળકુ, શબ્દ પડેગો ધામ.—૨૪૯

માયા મેરે રામકી, ધરણી ધરકી દેહ,
પુછો બીરા ને ધ્યાન જુ, જશ કોર કર લેહ.—૨૫૦

તુલસી બીરવા બાગમેં, ખીલીત એ કરમાય,
રામભરોસે વોહી રહે, પરબતપે હરીઆર—૨૫૧

સંત મીલનકો જોઇએ, તજી માયા અભીમાન,
જ્યું જ્યું પગ આગે ધરે, કોટી યજ્ઞકો દાન.—૨૫૨

સંત સંત સબ એક હે, જયમ આપુકો (અફીણ) ખેત
કોઇ કુદરતી લાલ હય, ઓર સભી શ્વેત કે શ્વેત.—૨૫૩

ચલવે કો પંચ કોશકો, ચલ્યો ન એક કોશ,
તમ થાકયો મન નહી થાકયો, એહી બડો અફસોસ.–૨૫૪
પાણી તો બંધા ભલા, જો કુછ ઉંડા હોય,
સંત તો બેઠા ભલા, જો કુછ પરમારથ હોય–૨૫૫
સાખી શબ્દ બહુ સુણીયા, નહિ મટ્યા મનકા ડાગ,
સંગત થકી ન સુધર્યા, તાકી બડી અભાગ–૨૫૬
સંગત બિચારી કયા કરે, રૂદીયા ભયા કઠોર,
નવ નેજા પાણી ચડે, પથર ન ભીજે કોર.–૨૫૭
ભલા ભાજન વીસરે, નગડા ન ચડે સંગ,
કાળી ઉન કમાલુસા, એને ચડે ન દુજો રંગ–૨૫૮
માખી ચંદન પરહરે, દુરગંધ હોય ત્યાં જાય,
મુરખ નરને ભકિત ભાવે, ન ઉંઘે કે ઉઠી જાય.–૨૫૯
નીચ નીચાઇ નહિ તજે, જો પાવે સતસંગ,
તુલસી ચંદન લેપથી, કંઇ વીષ ન તજે ભુજંગ.–૨૬૦
સબ નદીમેં ગંગા બડી, સબ પથરમે શાલીગ્રામ,
સબ વનસ્પતિ હય, તુલસી જાકે હૃદયમેં રામ,–૨૬૧
પ્રેમ છુપાયા નહી છુપે, જ્યાં લગી શ્વાસો શ્વાસ,
દાબી દુબી નહી રહે, કસ્તુરીકી બાશ,–૨૬૨
આંખ પ્રકાશ દે રહી. સુખમેં રહ્યા ખટાસ,
ધીક ખોટા જીવના, જો દમકા કરે વીશ્વાસ.–૨૬૩
આપ ભુલાને આપસે, ઢુંઢન હે કંઇ ઓર,
જાકો તુમ ઢુંઢત ફીરો, હય વહી તુમ ઠોર.–૨૬૪
સુમ કોથળી શ્વાન બગ, દોનો એક સમાન,
ડારત કે નીકો લગે, ખેંચત નીકસત પ્રાણ. ૨૬૫

આવે તો રખે નહિ, મનને ધરે નહી ધીર,
જતન કરે નહી દ્રવ્યકો, તાકો નામ ફકીર.–૨૬૬
પેટ સમાન અન્ન મંગે, પંડ સમાન ચીર,
અધતિ લાલચ ના કરો, તાકો નામ ફકીર;–૨૬૭
માયાસે સબ હોત હે, સીદ્ધ સાધકને જોગ,
નાયાસે સબ કરમ, કપાવે માયા આધે જોગ.–૨૬૮
બડે બડકો દુઃખહે, છોટેસે દુઃખ દુર,
તારે સબ ન્યારે રહે, ગૃહે ચંદ્ર ઔર સુર્ય.–૨૬૯
તુલશી એ સંસારમાં, કોણ ભયો સમર્થ,
એક વચન હોઉ કુચ પર કો ન પસારો હાથ–૨૭૦
એક દીન ઐસા હોયગા, કોઇ કીશકા નાહી,
ઘરકો નારી કોન રહે, એ તનકી માટી નાહી–૨૭૧
જબ તું આયો જગતમે, લોક હસે તું રોય,
એવી કરણી ના કરો કે, પીછે હાંસી હોય.–૨૭૨
મનકો કહ્યો ન કીજીએ, મન હોય પક્કા દુત,
લે ડુબે તરીઆ મે. જાય હાથશે છુટ.–૨૭૩
જો શીર કાટે ઔરકા, અપના રહે કટાય,
તુલશી હરી દરબારમે, બદલી કહી ન જાય,–૨૭૪
હંસા તો મોતી ચુગે, કાં લધન મર જાય,
સિંહ ઘાસ નહી ખાતહે છલંગ ખાલી જાય,–૨૭૫
દોડે કોસ હજાર લગ ઔર બધી લક્ષમી પાસ,
બીન દીને રઘુનાથકે મીલે ન તુલસિદાસ,–૨૭૬
દોષ નહિ કુછ દયાળકા કર્મ કુટીલ ગ્રહે બાંધ,
કર્મ હિન તડપત ફિરે કલ્પ વૃક્ષકી છાંય.–૨૭૭

રામ નામ કેહેનેસે જન સ્વરૂપ હો જાય,
જલ ભીતર આવે નહિ કાપનારો પસ્તાય.–૨૭૮

તુલસી એ સંસારમે પંચ તત્વ હે સાર,
સંત સમાગમ હરી ભજન દયા દાન ઉપકાર–૨૭૯

ચીંતા મત કર માનસો કરનહાર સમર્થ,
જલમે વસે માછલી વાંકી ગાંઠકો અર્થ.–૨૮૦

સંત હમારી આત્મા હમ સતનકી દેહ,
રોમ રોમમે મે રહું જયુ ભદરકો મેહ, ૨૮૧

તુલસી કહે ધન સુમકો જેસી ધાનકી પુછ,
બાંધે બાર પચાસ મણ આખર છુંછકી છુંછ–૮૨૩

તુલસી દેના કઠીન હે જો કાહુકો દેન,
સુજસ કેતા સંસારમેં ફેર આપનો લેત.–૨૮૩

સંત સમાગમ સરલ હે, મન કર દેખ વિચાર,
ભવસાગર અતિ કઠીન હે, બીન પ્રવાસ કીરતાર.–૨૮૪

તુલસી સીતારામસે, લગાવો ચાહો નેહ,
આઠે પ્રહર ભક્તિ કરો, પ્રભુચરણમેં દેહ–૨૮૫

ગાળા ધસો શ્વાસકી ફેરોગો કોઇ દાસ,
ચોરાશી ભટકે નહી કટે કાલકી ફાંસ.–૨૮૬

મોજ ભુલાઉ ભુખે મારૂ મનકી પાડુ ખાલ,
દંતના કરતે ના હઠે તો પીછે કરૂં નીહાલ.–૨૮૭

મેરા મન કયું ઓર હે દતાકે કછુ ઓર,
ઓધવ કહે માધવશે સબ જુઠી મનકી દોડ–૨૮૮

તુલસી એ તન ખેત હયે, મન વચન કર્મકો,
પાપ પુન્ય દોનું બીજ હય વાવે સો લણે નીદાન.–૨૮૯

રામનામ આરાધવો, તુલસી વૃથા ન જાય,
બાંધવડો પઠવો, આગે હોત સહાય-૨૯૦

તુલસી રશના તો ભલી જો તુ સુમીરે રામ,
નહીતર કાઢી નીકાશીએ મુખશે ભલો ન ચામ,-૨૯૧

તુલસી વિલંબ ન કીજીએ ભજ લીજીએ રઘુવીર,
તરકતસે જાત હે શ્વાસ સરીખે તીર.-૨૯૨

સ્વારથ સીતારામ હય પરમારથ સીતારામ,
તુલસી તેરા દુસરે દ્વાર કયા હય કામ.-૨૯૩

તુલસી સોહી ચતુરતા રામ ચરણ હો લીન,
પરધન પરમન હરણકુ વેશ્યા વડી પ્રવીણ.-૨૯૪

પ્રતી રામપદ નીતી પંથ ચલે રાગ રસ જીત,
તુલસી સાત ન કેમ તે એહી ભક્તિકી રીત.-૨૯૫

તુલશી ખોટે દાસકો રઘુપતિ રાખત માન,
જયુ મુરખ પુરોહીત ગોરન દેત દાન યજમાન.-૨૯૬

રાગ ભરોસો રામબળ રામ નામ વિશ્વાસ,
સુમરી નામ મંગળ કુશળ માગત તુલસીદાસ.-૨૯૭

વૃથા લાભ સંતોષ સુખ રઘુવર ચરણે સ્નેહ,
તુલસી સબ મન વશ ભયે તો જેસે વન તેસે ગેહ.-૨૯૮

તુલસી મમતા રામસો સમતી સબ સંસાર,
રાગ રોષ ન દોષ દુખ દાસ ભયે ભવ પાર. ૨૯૯

બાધક સબકે ભયે સાધક ભયે ન હોય,
તુલસી રામ કૃપાલતે ભલા હોયસો હોય.-૩૦૦

પરમેશ્વરસે પ્રેમરખે ઓર પરનારીસે હસના,
તુલસી દોનો નાબને લોટ ખાય ઓર ભસના.-૩૦૧

માયાસે માયા મીલે, કર કર લંબે હાથ,
તુલસી રંક ગરીબકી, કોય ન પુછે બાત -૩૦૨

રામ નામ કહેતે રહો, ધર રહો મન ધીર,
કબહુ કારજ સુધારીએ કૃપાસિંધુ રઘુવીર -૩૦૩

પારસમણી ઓર કામધેનુ, કલ્પતરૂકી વાડ,
તુલસી હરિકા ભજન બીન, તતે ભલો હે તાડ.-૩૦૪

જ્ઞાન ગરીબી હરી ભજન, કોમળ વચન અદોષ,
તુલસી કબહુ ન છાંડીએ, ક્ષમા શીલ સંતોષ -૩૦૫

તુલસી જગમે આયકે, કર લીજે દો કામ,
દેનેકો ટુકડા ભલા, લેનેકો હરિ નામ.-૩૦૬

અન હોની પ્રભુ કર શકે, હો ન હરિ રહી જાય,
તુલસી ધન સંસારમે, પ્રભુ ભજન સુખદાય,-૩૦૭

અરણ પારસસે દ્રવ્ય મિલે, ઉદય અસ્તસે રાજ,
તુલસી હરીકે ભજન બીન, સબી નરકકો સાજ.-૩૦૮

ચતુરાઇ ચુલે પડી, ધીક પડયો આચાર,
તુલસી ભગવત ભકત વીણુ, ચારે વર્ણ ગમાર.-૩૦૯

તુલસી કહે અજ્ઞાનીકું, ધરત નહી મન ધીર,
પીછે બાળક જન્મ લે, આગે ઉપજત ખીર.-૩૧૦

તુલસી છળબલ છાંડકે, કરીએ રામકે સ્નેહ,
અંતર કયા ભરથારસે, જીને દેખી સબ દેહ.-૩૧૧

ગંગા જમના સરસ્વતી, સાત સમુદ્ર ભરપુર,
તુલસી ચાતકકે મતે, બીન સ્વાંતી સબ ધુર -૩૧૨

કાહુકે ધન ધામ હય, કાહુકે પરિવાર,
તુલસી એસે દીનકું, સીતારામ આધાર -૩૧૩

એક ભરોસે રામકો પીએ પાય ભર મોટ;
જેસે નારિ કુનારીકો બડે ખસમકી ખોટ-૩૧૪

સબ દેખે પરખે લીખે બહુત વાંચક હોય;
તુળસી સીતારામ બીન અપના નાહી કોય.-૩૧૫

જયું કામીકે ચિત્તમે, ચડી રહુત નીત્ય કામ;
એસે હો કબ લગી હો, તુલસીકે મન રામ.-૩૧૬

તુલસી બુરાં ન માનિએ, જો ગમાર કહી જાય;
અચ્છા હોય સો રાખીએ, બુરા વહાં જાય.-૩૧૭

બીન માગે મોતી મીલે, ન માગે ભીખ;
તુલસી જો વિશ્વાસ કરે તો મીળીએ વિશ્વાધીશ-૩૧૮

તુળસી જીસકે મુખસે, કબુ ન નીકળે રામ;
તીનકે મુખસે હારીએ નવસાગરકો ગામ.-૩૧૯

તુલસી જો તન ત્યાં હય, તપત સદા ત્રિપય;
શાંની હો જબ શાંતિ, પદ લાવ રામ પ્રતાપ-૩૨૦

કેલા કલમ કુલીન હય નમે બચપણ જાય;
ઓાછી જાત ચેહરકી રહે શીષ પર તાય.-૩૨૧

મન માતંગ માને નહિ, જબ લગ ખતા ન ખાય;
જેસે વિધવા સ્ત્રી દુષ્ટ કર્મ કરે પસ્તાય-૩૨૨

જાવે પાણુ આવે નહિ, ઉસકુ દેત ગજરાજ;
ભુખ દઈ તો ભીક્ષા દઈ, એસો ગરીબ નિવાજ.-૩૨૪

પરસમણીકે સંગમેં, કંચન ભઈ તલવાર;
તુલસી ઉસમે ના ગયે, ધાર ભાર આકાર.-૩૨૪

શાહી ગઈ સહેલી આય, કરલે હરિસે હેત;
ફીર પીછે પસ્તાયગો, ચીડીય ચુગ જાયગી ખેત.-૩૨૫

કબીર સાહેબનાં ભજન.

કબ સમરોગે રામ, અબ તુમ કબ સમરોગે રામ,
ગર્ભ કુવીમે જપ તપ કીનો; નિકલ હુવા બેઇમાન, અબ. ૧
બાલપનમે ખેલ ગમાયા, તરૂણપનેમે કામ,
હાથ પાંવ જબ કંપન લાગે, નિકલ ગયો અવસાન. અબ. ૨
જુઠી કાયા જુઠી માયા, આખર મોત નીદાન,
કહત કબીરા સુન ભાઇ સાધુ યહી ઘોડા મેદાન અબ. ૩

ભજન— (૨)

બહવા મત કરના બે ખુદાકા નામ જપના બે.
ઉત્તમ નરદેહ પાયા પાણી ઉસકા હીત કછુ કરના,
કસમત મે મત ભુલો યારો, નામ ખુદાકા જપના. બક. ૧
ખુદા સરાખી કાયા યારો આશી વડા હોનેકી,
કિતેક જનમ આવે જાવે ખાખ ઉડેગી તનકી. બક. ૨
શીશા લગાયા ચુના પીરત્યા, મહેલ બનાયા ખાસા,
અજબ કાલકી ગાંઠ પડી તબ, જંગલ હુવા તમાશા. બક. ૩
કહત કબીરા સુન ભાઇ સાધુ, હિંદુ મુસલમાના,
નામ ખુદાકા જપના યારો, ભવસાગર તરજાનાં. બક. ૪

ભજન— (૩)

રામ નામ તું જપલે કાયકુ મગરૂબી કરતા હે,
કચી મટીકા બંગલા તેરા, પાવ પલકમાં ઢલતા હે. રામ ૧
બ્રહ્મણ હોકર પુરાણ વાંચે, સ્નાન તરપન કરતા હે,
સબ કાલ સુચીત તો બી કયા સાહેબ મીલતા હે.—રામ. ૨
જોગી હોકર જટા બઢાવે, હાલ મસ્તમે રહેતા હે,
ઉપર ધરેકર હાથ સુકાવે, ચોકયા સાહેબ મીલતા હે.—રામ. ૩

માન ભાવ પડતે કાલે કપડે, દાઢી મુચ્છ મુડાતા હે,
ઉલટી લકડી હાથ પકડકર ઓ કયા સાહેબ મીલતા હે,–રામ ૪
મુલ્લા હોકર બાંગ પુકારે, ઓ કયા સાહેબ બહિરા હે,
મુંગીકે પાવને અવાજ બાજે, ઓબી અલ્લા સુનતા હે,–રામ ૫
જંગમ હોકર લીંગ બંધાવે, ઘર ઘર લેકર ફીરતાર,
શંખ બજાકર ભીક્ષા માગે, ઓ કયા સાહેબ મીલતા હે–રામ ૬
કહત કબીરા સુનભાઈ સાધુ, મનકી માયા જપતા હે,
ભાવ ભક્તિસે ધ્યાન ધરત હું, ઉસકુ સાહેબ મીલતા હે–રામ ૭

ભજન– (૪)

સંગત સંતનકી કરલે, જનમકા સારથક કછુ કરલે.
ઉત્તમ નરદેહ પાયા પ્રાણી, ઈસકા હીત કછુ કરલે,
સદગુરૂ જાકે બાબા, જન્મમરણ દુર કરલે,–સં. ૧
કાંહાંસે આયા કાંહાં જાવેગા, એ કછુ માલમ કરના,
દો દીનકી જીંદગાની બંદે, હોંશીયાર હોકર રહેના,–સં. ૨
કૌન કીસકા જોરૂ લડકે કૌન કીસકે સાલે,
જબલગ અપના પહીવ બાજત, તબલગ મીઠા બોલે,–સં. ૩
કહત કબીરા સુનભાઈ સાધુ, બારબાર નહીં આના,
અપના હીત કુછ કરલે પ્યારે, આખર એકેલા જાના–સં. ૪

